

Målnummer:	635-05	Avdelning:	1
Avgörandedatum:	2006-04-07		
Rubrik:	Ett i konkurs försatt bolag, som överklagat beskattningsbeslut avseende skattebelopp som utgjorde fordringar i konkursboet, har rätt att ansöka om anstånd med inbetalning av skatten.		
Lagrum:	• 3 kap. 1 § och 9 § konkurslagen (1987:672) • 17 kap. 2 a § och 23 kap. 7 § och 8 § skattebetalningslagen (1997:483) • 28 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) • Lagen (1989:479) om ersättning för kostnader i ärenden och mål om skatt, m.m.		
Rättsfall:	• RÅ 1974 ref. 74 • RÅ 1981 1:20 • RÅ 1996 ref. 7		

REFERAT

Alltbygg Svenska AB försattes i konkurs den 15 mars 2004. I omprövningsbeslut den 16 augusti 2004 avseende inkomsttaxeringen 2003 samt mervärdesskatt och arbetsgivaravgifter avseende redovisningsperioderna januari 2002 - december 2003 påfördes Alltbygg Svenska AB i konkurs (bolaget) mervärdesskatt och arbetsgivaravgifter med närmare 12 milj. kr och drygt 2 milj. kr i skattetillägg. Bolaget överklagade omprövningsbeslutet hos Länsrätten i Stockholms län och begärde samtidigt anstånd med inbetalning av de påförda beloppen. Skatteverket omprövade taxerings- och beskattningsbesluten och överlämnade dem till länsrätten för prövning. Bolagets begäran om anstånd med inbetalning av beloppen avvisades, eftersom bolaget inte ansågs äga rätt att föra konkursboets talan i anståndsfrågor. Bolaget överklagade avvisningsbeslutet och anförde att ansökan om anstånd inte skulle avvisas eftersom bolagets konkursförvaltare hade avstått från att träda in i målen. Skatteverket överlämnade överklagandet till länsrätten utan föregående omprövning.

Länsrätten i Stockholms län (2004-10-20, ordförande Andersson) yttrade: Bolaget försattes i konkurs den 15 mars 2004. Firma tecknades vid tiden för konkursen enligt Bolagsverket av styrelsen eller av ordinarie ledamoten K.B.H. och suppleanten T.H. i förening. K.B.H. och T.H. har gett advokaten Jan Thörnhammar s.k. rättegångsfullmakt angående bolagets skatter och avgifter för åren 2000 - 2004. Konkursförvaltaren har avstått från att inträda i eller överta de pågående processerna i huvudmålen och i frågan om anstånd. - Enligt rättspraxis (se t.ex. Regeringsrättens avgörande RÅ 1996 ref. 7) hindrar det förhållandet att en gäldenär enligt 3 kap. 1 § konkurslagen (1987:672) genom beslut om konkurs förlorar möjligheten att råda över den egendom som hör till konkursboet och att åta sig förbindelser som kan göras gällande i konkursen, eller någon annan bestämmelse i konkurslagen, inte att konkursgäldenären för ett konkursbolags talan i vissa skatteprocesser. Av rättsfallet RÅ 1996 ref. 7 kan emellertid inte dras slutsatsen att den princip Regeringsrätten har tillämpat i målet även är tillämplig i mål om anstånd med betalning av skatt. I viss mån gör sig i sådana mål andra synpunkter gällande. Att använda bolagets eventuella tillgångar för att betala alternativt inte betala tillkommande skatt är ett beslut som efter konkursutbrottet tillkommer konkursförvaltaren. Konkursgäldenären (bolaget) kan inte förfoga över egendomen i detta hänseende (jfr dom meddelad av Kammarrätten i Stockholm

den 26 mars 1998 i mål nr 1905-1998). - Jan Thörnhammar företrädar inte konkursboet eller konkursförvaltaren. Han har därför inte, även om konkursförvaltaren avstått från att inträda i de pågående processerna eller överta dessa, rätt att föra talan ifråga om att ansöka om anstånd och föra process i anståndsmål. Skatteverkets beslut att avvisa ansökan om anstånd var därför riktigt. Överklagandet skall således avslås. - Länsrätten avslår överklagandet.

Bolaget överklagade och yrkade att kammarrätten, utan att återförvisa målen till länsrätten, skulle medge bolaget anstånd med betalning av skatter och avgifter. Till stöd för sin talan anförde bolaget bl.a. följande. I likhet med bakgrunden i Europadomstolens mål Janosevic mot Sverige och Västberga Taxi mot Sverige har bolaget försatts i konkurs på grund av skattebeslut som bolaget dessförinnan inte haft någon möjlighet att få prövade i domstol. Den grundläggande rätten till domstolskontroll enligt artikel 6 i Europakonventionen är åter åsidosatt. Det av länsrätten åberopade rättsfallet, RÅ 1996 ref. 7, inskränker inte rätten till överprövning av anståndsfrågan. I detta fall har konkursförvaltaren inte inträtt i den pågående processen och han har meddelat att "till följd härav torde konkursbolaget vara berättigat att självt fullfölja processerna". Har konkursförvaltaren avstått från att träda in i processen så har han också avhänt sig all rådighet över det som processen gäller. Bolaget åberopar även RÅ 2000 ref. 66 II. Mot den ännu inte fastställda och säkerställda skatteskulden står alltså den enskildes befogade krav att på ett rättssäkert sätt få bedömt om skäl för anstånd med betalningen föreligger. I brist på konkret stöd för den påstådda skatteskulden kan någon annan slutsats inte dras än att utgången i skattemålen är så oviss att skäl för anstånd utan tvekan föreligger. En förutsättning är emellertid att bolaget får tillgång till effektiva rättsmedel.

Kammarrätten i Stockholm (2004-12-15, Gäverth, Schön-Engqvist, Hjulström, referent), som fann skäl att meddela prövningstillstånd, gjorde samma bedömning som länsrätten och avslåg överklagandet.

Bolaget överklagade och yrkade att Regeringsrätten skulle återförvisa målen för prövning i sak. Bolaget yrkade vidare ersättning för ombudskostnader i Regeringsrätten med 18 750 kr inklusive mervärdesskatt. Till stöd för sin talan anförde bolaget bl.a. följande. Ett bolag som har försatts i konkurs har genom dess företrädare och under den givna förutsättningen att konkursförvaltaren avstår från processen en generell talerätt. Kammarrättens bedömning i avgörandet från 1998, som länsrätten hänvisat till i sin dom, inskränker denna talerätt och innebär en kränkning av de rättigheter som följer av artikel 6 i Europakonventionen och artikel 1 i det första tilläggsprotokollet. I talerätsfrågan finns det ingen anledning att skilja mellan ett verksamt bolag och ett bolag som är försatt i konkurs eftersom rätt till domstolsprövning föreligger i båda fallen. För det fall att rådighetsinskränkningen i 3 kap. 1 § konkurslagen skulle innebära att en talan om anstånd med betalning av den skatt som legat till grund för konkursen inte kan prövas på grund av formella hinder föreligger en kränkning av egendomsskyddet. I föreliggande fall har dessutom konkursförvaltaren avstått från processföremålet och konkursgäldenärens allmänna behörighet kan därför inte heller ifrågasättas. Europadomstolens avgörande den 23 juli 2002 i målet Janosevic mot Sverige och Regeringsrättens avgörande RÅ 2000 ref. 66 II visar att bolaget avhänts effektiva rättsmedel i anståndsfrågan. I Janosevic-målet fälldes Sverige bl.a. på den grunden att Janosevic inte fick tillgång till en domstol innan han försattes i konkurs. Motiveringen var att han inte fick sin anståndsansökan prövad innan den exekutiva åtgärden verkställdes. Givetvis föreligger därför en kränkning av rätten till domstolsprövning för det fall att bolaget inte ens ges talerätt i anståndsfrågan. Det förhållandet att bolaget är försatt i konkurs kan inte ha någon avgörande betydelse. Staten har inte någon prioriterad fordran i konkursen och löper därför primärt inte någon risk ens för det fall att anståndsansökan bifalls, och det kan ifrågasättas om staten i rollen som konkursborgenär över huvud taget skall ha något inflytande över den aktuella

frågan. Den egentliga motparten borde rätteligen vara konkursförvaltaren, men denne har avstått från att inträda i processen.

Skatteverket bestred bifall till överklagandet och anförde bl.a. följande. Bolagets ombud äger inte rätt att företräda konkursboet eller inträda i konkursförvaltarens ställe när det gäller att handha konkursbolagets tillgångar. Även om konkursförvaltaren har avstått från att inträda i de pågående skatteprocesserna saknar därför ombudet rätt att föra talan i fråga om anstånd med att betala tillkommande skatter. Det är svårt att se hur avsaknaden av denna rätt kan stå i strid med artikel 6 i Europakonventionen. Enligt 11 kap. 10 § andra stycket konkurslagen är konkursförvaltaren förhindrad att betala ut utdelning för en tvistig fordran. Någon verkställighet av skattebeslutet kan således inte ske oavsett om anstånd beviljas eller inte. Ett anståndsbeslut får således ingen rättsverkan mot konkursgäldenären. Vidare föreligger inget hinder för det andra subjektet i konkursen, konkursförvaltaren, att ansöka om anstånd med att betala de påförda skatterna intill dess länsrätten hunnit pröva överklagandet. RÅ 2000 ref. 66 II saknar därför betydelse för den fråga som nu är under prövning. Enligt uppgift från konkursförvaltaren finns inget hinder mot att han avslutar konkursen. Han säger sig dock vilja avvakta länsrättens dom för att se om ytterligare tillgångar kommer att finnas att dela ut till de övriga borgenärer som finns vid sidan av Skatteverket och ämnar inte ansöka om anstånd med betalningen av de tvistiga skatterna. I dagsläget bedömer han saken så att ingen borgenär kommer att erhålla full utdelning i konkursen. Även om Skatteverkets fordran skulle bortfalla finns en brist i konkursboet. Det finns således inga tillgångar att skydda. Skatteverket anser inte att rådhetsförbudet i 3 kap. 1 § konkurslagen är i strid med egendomsskyddet i Europakonventionen, eftersom bolaget saknar egendom efter konkursutbrottet. - Skatteverket tillstyrker att ersättning utges för sex timmars arbete enligt normal brottmålstaxa försåvitt lagen (1989:479) om ersättning för kostnader i ärenden och mål om skatt, m.m. är tillämplig i målet. Eftersom bolaget är försatt i konkurs tillstyrks att ersättningsbeloppet omfattar mervärdesskatt.

Regeringsrätten (2006-04-07, Lavin, Schäder, Almgren, Hamberg, Fernlund) yttrade: Skälen för Regeringsrättens avgörande. Skatteverkets omprövningsbeslut den 16 mars 2004 avser beskattningsår och redovisningsperioder som gått ut före konkursbeslutet den 15 mars 2004.

I rättsfallet RÅ 1996 ref. 7 ansågs ett i konkurs försatt aktiebolag ha partsställning och tillerkändes talerätt i mål om eftertaxering för år före konkursbeslutet. Regeringsrätten menade att varken 3 kap. 1 § konkurslagen eller någon annan bestämmelse i den lagen hindrade att konkursgäldenären förde talan i eftertaxeringsprocessen. Inte heller ansågs det förhållandet att konkursförvaltare i rättsfallet RÅ81 1:20 ägt rätt att föra ett konkursbolags talan i ett taxeringsmål, vars utgång hade betydelse för konkursboet, innebära att konkursgäldenären skulle vara förhindrad att föra talan. Härvid hänvisade Regeringsrätten till den ordning som gäller enligt 3 kap. 9 § andra stycket konkurslagen.

Bolaget har ansetts ha talerätt vad gäller taxerings- och beskattningsbesluten, däremot har dess ansökan om anstånd med inbetalning av skatten avvisats. Frågan i målet är om det finns anledning att göra en annan bedömning när det gäller en konkursgäldenärs rätt att föra talan i ett mål om anstånd med inbetalning av skatt än den som görs i själva skattemålet.

Utgångspunkten i svensk lagstiftning är att en begäran om omprövning eller ett överklagande av ett taxerings- eller beskattningsbeslut inte inverkar på skyldigheten att betala den skatt som omprövningen eller överklagandet rör. Ett beskattningsbeslut är således omedelbart verkställbart [se 23 kap. 7 och 8 §§ skattebetalningslagen (1997:483), SBL]. Skatteverket får dock enligt bestämmelser i 17 kap. SBL bevilja anstånd med inbetalningen av skatt, bl.a. vid omprövning eller överklagande. Vad gäller skattetillägg har den skattskyldige enligt 17 kap. 2 a § SBL efter ansökan en ovillkorlig rätt till

anstånd intill dess skattetilläggsbeslutet eller den fråga som föranlett skattetillägget prövats i länsrätt. Anståndsreglerna utgör en sådan specialreglering av inhibitionsinstitutet på skatteområdet som medför att den allmänna bestämmelsen om inhibition i 28 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) inte är tillämplig (se RÅ 1974 ref. 74).

Möjligheten att begära inhibition av ett förvaltningsbeslut är generellt sett knuten till rätten att överklaga beslutet. Anledning saknas att låta den särreglering av inhibitionsinstitutet som finns på skatteområdet inverka på bedömningen av vem som har rätt att ansöka om att verkställigheten av ett beskattningsbeslut skjuts upp. Inte heller kan bestämmelserna i konkurslagen anses förhindra att en konkursgäldenär, som har talerätt i fråga om ett beskattningsbeslut, också har möjlighet att ansöka om anstånd med inbetalning av den aktuella skatten. Skatteverket borde således inte på sätt som skett ha avvisat bolagets ansökan om anstånd.

Lagen om ersättning för kostnader i ärenden och mål om skatt, m.m. är tillämplig i mål om anstånd med inbetalning av skatt. Med hänsyn till att bolagets talan vinner bifall och målen avser en fråga som är av betydelse för rättstillämpningen är bolaget berättigat till ersättning för sina kostnader i Regeringsrätten. Det yrkade beloppet får anses skäligt.

Regeringsrättens avgörande. Regeringsrätten bifaller, med upphävande av underinstansernas avgöranden, överklagandet och återförvisar målen till Skatteverket för prövning av ansökan om anstånd.

Regeringsrätten beviljar Alltbygg Svenska AB i konkurs ersättning av allmänna medel med 18 750 kr inklusive mervärdesskatt.

Föredraget 2006-03-22, föredragande Lundström, målnummer 624-05, 627-05, 629--630-05, 632-05, 635-05

Sökord: Taxeringsprocess; Uppbörd; Besvärsrätt saklegitimation och övriga frågor om partsbehörighet

Litteratur:
